

JOSEF
URBAN

TENKRÁT V RÁJI

*Jeden život,
jedna šance...*



FRAGMENT

Tenkrát v ráji

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.fragment.cz
www.albatrosmedia.cz



Josef Urban
Tenkrát v ráji – e-kniha
Copyright © Fragment, 2016

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS  **MEDIA a.s.**

TENKRÁT V RÁJI



J O S E F
U R B A N

TENKRÁT V RÁJI

 FRAGMENT

Tuto knihu věnuji svému nejlepšímu kamarádovi, horolezci Danu Krzywoňovi, který mě přivedl k příběhu Josky Smítka. Snášel se mnou na naší filmařské misi hořké okamžiky, kdy jsme ukrajovali z našich ideálů poslední záchvěvy něčeho, čemu se říká smysl.

Díky. Pepáč

Tento román byl inspirován skutečnými osudy Josky Smítka a jeho přátel ze „Skaláku“. Jde však o román, nikoliv o dokumentární zpracování. Proto nelze ztotožňovat hrdiny této knihy s konkrétními historickými postavami.

OBSAH

Předmluva – Radůza	9
Na co se zeptáš boha	12
Viděno shora	15
Zvedla své bílé paže	18
Jak se stát hrdinou	26
Motýl	31
Otovy obrazy	37
Zdánlivě prohraná bitva	41
Je to tvůj život	45
Odcínit hřích, největší požehnání	50
Diamantová svatba	55
Zelená propast času	60
Jedno lano, jedna cesta, jeden cíl	67
Jak jsem obětoval Vlastu	71
Kříž – Die Rote Bibliothek	75
My nevděčníci	85
Bezejmenná věž	91
Žiju, protože věřím	94
Mezi kapkami rosy	98
Snění před domem č. 24	103
Letiště	107
Věž zvaná Kobyla	114
Když v ráji hráli swing	119
První pokušení Vlasty	130
Cejch	141
Zkouška z dospělosti	146
Kóta 578	156
Grétka	161
Nach Bremen	164
Nádraží, kde se naše osudy rozdělily	170
Druhé pokušení Vlasty	174
Domov uprostřed skal	179
Blondáček	183

Dřevěný chleba	190
U Kořenovského pramene	196
Smělý návrh	202
Ranní rozhovor	204
Tenkrát v ráji	206
Už se sem nevrátím	212
Když přišly mrazy 1943	214
První vytlučený kruh	220
Joskovo interview	222
Překvapení	226
Dominstein	230
Silnější než strach	232
Když se rozednilo	239
Mezi dvěma ohni	242
Cesta smrti	246
Jak dlouho jsem tě neviděl	249
Pichlavé oči	251
Štěstí v hajzlu	255
Jméno je osud	259
Pravda, která bolí	261
Maják	263
Jak blízko jsi smrti	266
Bez vysvětlení	271
Za život zatracení	272
Evangelium podle Jidáše	275
Bludiště	277
Dominstein II	278
Naděje umírá poslední	280
Kdo je bez viny	282
Štědrý den	285
Hrály se koledy	289
Hrdinové umírají mladí	291
Cesty, které zbyly	294
Doslov – Daniel Krzyvoň	295
Blázen blázna pozná – Marek Holeček	297
Když na vrchol, tak na vrchol – Josef Urban – Habas	300

PŘEDMLUVA

Visím ve stěně a zápasím o život. Silou vůle se snažím kapiláry na konečcích prstů transformovat v drobné přísavky. Nejde to. Zapouju do tohoto úsilí každou buňku svého těla. Himbajs! Aspoň jednu jedinou maličkatou přísavečku! Přísavčičku! Přísavčinečku!!! Z pórů mého těla neodbytně vzlíná pot vzhůru k modré obloze. Pode mnou nedozírná hlubina zvící tří metrů. Nade mnou další čtyři a rozchechtaný kamarád. „Tak polez, je to už jen kousek!“ Tvrdošijně setrvávám na svém místě. A nadávám. Mé košaté kletby se nesou nad skalními věžemi a padají spolu se zrnky pískovce do měkkého mechu, kam se nejspíš za pár chvil zřítím i já. Zatočí se mi hlava, prsty se odlepí od skály a já, připravena za pár okamžiků vydechnout naposledy, padám. No ano, plného půl metru! Právě toho půl metru potřeboval kamarád k nádechu mezi dvěma hurónskými salvami smíchu. Houpu se na laně a potupeně si přiznávám, že ani pátý pokus nevyšel. Na vrchol se nedostanu. Jest mi navěky souzeno zůstat pouhou horochodkyní, neb strach z výšek mi nedovolí zařadit se mezi horolezce. Na lano mě už nikdo nedostane!

Nevím, co mě to celý život hnalo do kopců, do skal a do hor. Věděla jsem, že nikdy nezdolám žádný horský štít, ani skalní věž. Bloudila jsem horami a obdivovala je zdola. Sotva jsem vylezla na nějaký kopec, už jsem chtěla na ten další. Protože za ním je určitě něco nového, něco, co jsem ještě neviděla, údolí, soutěska, další kopec. Už tehdy mě hnalo kupředu vědomí, že jednoho dne na žádný vršek nevylezu. A než to přijde, chtěla jsem stanout na vrcholu každého, který potkám. Na zádech batoh, bloumala jsem se psem celé dny krajinou, přespávala pod širákem, v krmelcích. A když mě cesty zavedly do Českého ráje, vzpomněla jsem si na svůj neslavně zakončený horolezecký pokus a obdivovala všechny,

kteří to nevzdali. Kterí zdolávali skály a hory, ale především sami sebe. Protože co je snadné, není zajímavé. Protože za tím, co překonám, je další hranice, kterou je třeba překročit. Pročítala jsem jména horolezců na symbolickém hřbitově ve Skaláku a nikdy mě nenapadlo, že já, člověk veskrze nehorolezný, dotknu se jednou osudu jednoho z nich.

Od nepaměti si lidé vyprávěli příběhy o hrdinech, o jejich činech. Tak jako se člověk od věků vztahoval k něčemu, co nás přesahuje v rovině duchovní, potřeboval stejný element i pro své žití pozemské. A tak vznikaly příběhy vyprávějící o jedincích, kteří svou výjimečnou odvahou razili nové cesty. Odvaha a čestnost byly po věky nejocetňovanější lidské vlastnosti, alespoň v legendách. I když ve skutečném životě ti odvážní, čestní a laskaví obvykle zahynou jako první.

Vyprávění o osudech Josky Smítka, českého horolezce, je typem příběhu, které se vyprávěly u táborových ohňů. Když mi Josef Urban poslal scénář k filmu *Tenkrát v ráji* spolu s žádostí o písničku s horolezeckou tematikou, přečetla jsem jej jedním dechem. Písničku jsem napsala do druhého dne a Joska Smítko, paličatý kluk ze Skaláku, změnil můj život. Destička se jménem neústupného Josky už dávno visí přibita na symbolickém hřbitově ve Skaláku, a přesto to byl on, kdo svedl dohromady mě a mého muže. Knihu jsem četla postupně, tak jak vznikala, spolu s autorem a s Joskou jsem kráčela všemi cestami, kterými se Josef Urban vydával, i těmi slepými, po kterých je nutné vrátit se zpět a začít znovu. Prožívala jsem Joskovu vášnivou lásku, nevědouc, stejně jako Joska, jaký konec bude mít. Stejně jako nevíme, jaký konec budou mít naše lásky a naše životy.

Život hrdinů bývá osamělý, protože každá odchylka od průměru vyvolává ve svém okolí znepokojení a iritaci. Každý, kdo se vyděluje, bývá zapuzen z lidského společenství, protože největší šanci na přežití má jedinec ve stádě, v tlupě. Každý výstřelek jen zvyšuje nebezpečí, že celá tlupa zahyne. A zapuzenec, který přežije mimo své společenství, byť jen po určitý čas, nachází nová lo-

viště, nové cesty a prostředky k udržení života. Joska Smítko pro mne není jen hrdinou, jehož postoje pro mne mohou být příkladem, je pro mne i zástupcem všech jemu podobných, jejichž jména, tváře, touhy a osudy už zmizely, jejichž činy ale spoluutvářely svět, ve kterém žiji dnes já. Nedat se a dělat to po svém. Navzdory době, navzdory názoru většiny. To je Joskův vzkaz pro mě.

Stojím se svým mužem na zasněžené římsě nad propastí. Hrozně se mi motá hlava. Znovu toužím vytlačit ze svých prstů pletence přísavky. Ani tentokrát to nejde. Muž mi hází lano. „Na lano mě nedostaneš!“ křičím na něj věrna své přísaze z mládí. Klepu se a kleju. Můj muž beze slova smotává lano a odhazuje ho do propasti. Pak vezme vodítko a ováže mě dračí smyčkou: „Tohle není lano!“ Nahoře sebou praštím do čerstvého sněhu a směju se jak smyslů zbavená. Život nám cyklicky v malých obměnách připravuje stále stejné zkoušky tak dlouho, dokud nenajdeme správné řešení. Nedat se a dělat to po svém.

Radůza

NA CO SE ZEPTÁŠ BOHA

Někdy se člověk v životě nemůže odhodlat k jedinému kroku. V mém případě to trvalo téměř sedmdesát let. Sedmdesát let, než jsem se odhodlal k napsání příběhu, který mne tolik poznamenal. Všechny ty vzpomínky mám v srdci vetknuté jako ocelový kruh ve skále. Víím, že se toho už nikdy nezbavím. Joska, kamarád ze školních lavic, ze skal. Volnomyšlenkář a rváč, kterého na zábavě v Turnově nezastavila ani skupina řeznických učňů. To bylo někdy na podzim v devětatřicátém roce. Joska jen zbledl jako křída, jako vždy, když se bytostně rozčílil. Pak udeřil podsaditého Weinerja takovou silou, že se všem zatajil dech. Ozvalo se měkké křupnutí a na bílou košili vystříkl proud horké krve. Mladý řezník se bezvládně sesunul k zemi. Hnali jsme je všechny, ty neurvalé pacholky. Za pár minut Joskův obličej dostal normální, lidskou barvu. Stále ho vidím, jak se usmál a potom frajersky mávl rukou. Ani se neobtěžoval za nimi běžet. To on nám dodal odvahu a my mu uvěřili.

Těch posledních pár let, která jsem prožil po boku svého nejlepšího kamaráda, mě stále povznáší, ale i tíží zároveň. Nedovedu říci, která část tajenky mého života převažuje. Neuběhne jediný den, kdy by se mi v mysli nezjevila jeho hubená tvář a jeho ocelové oči. Nedovedu se do nich dívat dlouho. Stydím se. Jako by mezi námi i po letech zůstalo cosi nevyřčeného. Je to něco, k čemu bych se měl dobrat při psaní těchto řádků. Možná bych měl ještě naposledy vylézt na některou z našich skalních věží; jenže na kterou se vydat? Myslím stále na Ohňovou cestu a kříž, myslím na naši společnou lásku, na Vlastu. Kolik vody uběhlo v nedaleké Jizeře. Přesto cítím, jako by se na mě poprvé usmála teprve včera. Zřetelně vnímám její smích i konečky vlasů, kterých jsem se ni-

kdy nesměl ani dotknout. To kvůli Joskovi. Parchant. V tomhle ohledu jsem mu nemohl přijít na jméno. Ale byl odvážnější než já, proto mu dala přednost. Bylo jí lhostejné, že Joska měl otce obyčejného železničáře a můj byl ředitelem banky. V okamžiku zlo-
mu naše postavení nehrálo žádnou roli.

Napadá mne, že všechno, co si koupíme za peníze, je ve skutečnosti laciné. I když já jsem přežil právě díky nim. Také proto jsem se rozhodl napsat těch pár řádků. Utřídit si myšlenky, to je to jediné, co mi v mém pokročilém věku zbývá. Nechci umřít, aniž bych pochopil podstatu událostí, které mne ovlivnily jednou provždy.

Slabosti, jež zrodily svět, stále způsobují jeho neskonale utrpení. Je ale touha přežít to jediné, k čemu jsme určeni? Dnes jsem přesvědčen, že ne. A tak budu vyprávět příběh o slabostech, jež ovlivnily běh mého vlastního života.

Joskova vášeň mi vždy brala dech, lehkost, s níž se rozhodoval. Nezátížen předsudky mohl letět světem jako orel. Přesto, že začal ve skalách mnohem později než já, brzy mne předčil. První hazardní kousky prostě přežil. Když o tom dnes uvažuji, bůh mu dal do vínku notnou dávku štěstí. A aby bylo dobře viditelné, sám ďábel musel obraz jeho života tak krutě zarámovat. Nikdy mi nedal najevo, že byl po všech stránkách dokonalejším lezcem. Často mě to vyvádělo z míry. Kolikrát jsem uvažoval, že mu snad nestojím ani za to, aby se k mým výkonům vyjadřoval.

Pamatuji si přesně jeho poslední slova. Stál u stěny, o níž se třís-
tily kulky popravčích čet, když mu Gerke položil poslední otázku: „Na co se zeptáš boha, až se před něho postavíš?“ Joska se sotva držel na nohou, stejně jako já. Byl otrhaný a špinavý. „Zeptám se ho,“ ztěžka zvedl hlavu, „jestli byl taky někdy člověk!“ Za celý život jsem nerozluštil obsah těchto slov. Možná, že právě dnes, dá-li bůh, kdo ví...

Když zazněl výstřel, zdálo se mi, že i já jsem po smrti. Nad hlavou vidím divoké husy, zřetelně slyším hvízdání jejich perutí – fiu, fiu, fiu. Čelem mi běží proud světla, můj život jako na filmovém pásu. Obraz se setmí, je slyšet jenom – fiu, fiu, fiu...

Stál jsem s Joskou na vyhlídce ve Skaláku. Slunce nám rozechřivalo tváře, jež překypovaly odhodlaností. To proto, že jsme neviděli do budoucnosti. Vítr od severu nás chladil do zátylků a my pozorovali hrad Trosky. Rozhlíželi jsme se zeširoka nad krajem, propleteným skalami, dívali se na rozeklaný ráj našeho srdce.

VIDĚNO SHORA

Větroň plynul pod ztichlým nebem jako magický obraz. Stál jsem na vyhlídce a pozoroval jej v té nekonečné modři. Jeho dráha byla hladká, a přesto neviditelná. Uvnitř kokpitu seděl Joska, nejmladší letec tehdejší Československé republiky. Psal se rok 1938. Můj spolužák z průmyslovky složil pilotní zkoušku teprve v dubnu. Dva měsíce nato již žadonil o první samostatný přelet. Karel Kroupa, starý instruktor ze Semil, vymohl právě pro Josku výjimku.

Toho dne usedl do větroně opravdu docela sám. Snad 150 metrů před ním hučel nastartovaný dvouplošník s vlečným lanem. Díval jsem se na Joskovu usměvavou tvář. Ani stín strachu, v záhybech jemných koutků se neukrýval ani náznak jakékoliv pochybnosti, že by snad něco napoprve mohl opominout. Zmocnilo se mě opravdové vzrušení. Kroupa jen letmo zkontroloval úvazek, dotknul se kostnatými prsty kovové padákové spony, jen na okamžik. Pak Josku přátelsky plácnul po rameni.

Když se dobelhal v kožené kombinéze k hučícímu stroji, ještě jednou se za Joskou ohlédnul. Pak po křídle překvapivě mrštně vlezl do kabiny. O chvíli později motor dvouplošníku zavyl ve vysokých obrátkách. Lano mezi oběma stroji se napjalo a bílý větroň s černým nápisem OK se pomalu rozjel. Stále vidím Joskovu usměvavou tvář. Víím, že nehnul ani brvou, když se jeho stroj konečně zvedl.

Nedělní dopoledne bylo tiché. Na obloze vysoko nade mnou bučel dvojplošník, Joska zatáhl páku a vypnul tažné lano. Zvuk Kroupova stroje se rychle ztrácel v oceánu průzračného vzduchu. Konečně osaměl nad skalnatými soutěskami pískovcové oblasti.

Nikdo ze spisovatelů, již opěvovali krásy zdejší krajiny, takto skály neviděl. Ani Máchovi se o božském nadhledu nesnilo. Snad proto se na zemi lidé tak často trápí, nevidí za další zatáčku cesty svého života. Nevidí za vrchol hory, často malého kopce. Joska právě přeletěl hrad Valdštejn.

Stál jsem na vyhlídce a s úžasem pozoroval jeho let. Zdálo se mi, jako by mě v tom okamžiku od kamaráda dělil jen křišťálově čistý vzduch nad skalami. Ve skutečnosti byl mezi mnou a Joskou od počátku propastný rozdíl. Zatímco já měl po všech stránkách dokonalé zázemí, můj otec byl totiž vysokým bankovním úředníkem, Joskovou vizí byla svoboda. Obyčejná volnost. Jeho otec pracoval na dráze v Turnově jako posunovač. Žil se synem nedaleko Sedmihorek v malé chalupě, stísněné mezi skalami. Snad právě podvědomá touha vymanit se z plebejských poměrů přivedla Josku do kokpitu aeroplánu. Čím výše letěl nad zemí, tím svobodněji se cítil. Nesnášel malé prostory, proto v životě vyhledával jen vznosné cíle. Nepamatuji si, že by si někdy na něco stěžoval. Překážky prostě úmyslně vyhledával. Měl svoji hlavu, spíše bych řekl palici. Netrpěl komplexem méněcennosti z toho, odkud byl. Jen později, když potkal spisovatelku Vlastu z vyšší společnosti, do které jsme se oba zamilovali to léto v Tatrách, se u něho začala projevovat tendence věci dané a tradiční ignorovat.

Po matce Joska zdědil nejen neústupnost, ale i horoucí srdce. Zemřela doma, jen pár metrů od pískovcových věží. Stalo se to před více než rokem. Rána, ze které se otec nikdy nevzpamatoval. Skonala tiše, svému synovi v náručí. Za týden by oslavila čtyřicítku. Seděli s otcem u postele bez hnutí ještě několik minut. Joska jí naposledy pohladil prošedivělé vlasy. Každý po svém čelil ztrátě, jež je ironickou odměnou pro ty, kdo přežijí. Otec se pomalu zvedl, ztěžka se dobelhal k oknu. Panty zaskřípaly a Joskovu tvář ochladil vítr ze skal. Cítil, jak mu rychle osychají slzy. Potom

zatlačil matce oči. Její přání ochutnat první rané třešně zůstalo nevyslyšeno.

Od té doby Joska přestal chodit na nedělní mše. Zanevřel na boha. Pro malost poměrů, pro svůj plebejský původ, toužil věci změnit. Nesnášel strnulost. Věřil, že silou a vytrvalostí dobude vše. Začal létat, aby si ověřil, že svět shora nevypadá tolik nedostupně, jako když člověk stojí na úpatí strmé hory. Ta představa, že všechno hladce přeletí, jej lákala. A nad skalami si připadal jako jejich vládce. Mohl si vybrat, na kterou se podívá. Jako čmelák hledal vonný květ na rozkvetlé louce. Ten nejvoňavější. Cožpak by pán bůh dal někomu kámen, když ho žádá o chleba? Ale slova jsou přece jen pro lidi a voda teče – i s tím měl již své zkušenosti. Joska vždy věřil, že se narodil na šťastné hvězdě. Na svět se díval s úžasem objevitele, který – dokud se nespálí – nikdy neuvěří. Nikdy. To proto se osudné události opakují, tisíckrát obehnané. Stejně příčiny, stejné rozuzlení. Přesto byl Joskův příběh v něčem naprosto výjimečný: i když se díval dolů z výšky svého aeroplánu, chtěl prožít všechno právě tam dole na zemi. Ve stavu opojení bytostně toužil pocítit tíhu světa, jeho lesk i smutek zároveň. Tušil, že si musí pospíšet. O tom, že čas vyměřený opravdovým hrdinům má často život jepičí, nic netušil.

ZVEDLA SVÉ BÍLÉ PAŽE

To léto bylo blažené i pozhnané zároveň. Joska přijal mé pozvání do Tater vlastně náhodou. Odpadl mu totiž jakýsi prázdninový kurz létání. O skalách tenkrát nevěděl vůbec nic. Ještě když jsme vystupovali ve Smokovci z vlaku, bral naši túru jako pouhopouhý výlet. Já měl ale svůj vlastní plán. Doma ve Skaláku jsem na písku lezl již tři roky. Otec mi zaplatil prvotřídní alpinistickou výzbroj, a kdybych ho požádal, dozajista by ji pořídil i Joskovi. Toužil jsem po tom, aby můj nejlepší kamarád začal zlézat pískovcové věže právě se mnou. Byl pro mne bez ohledu na peníze vždy tou nejoriginálnější inspirací. A můj po všech stránkách vzdělaný otec to věděl. Často uvažuji o tom, proč se později ve skalách Joska nebál.

Vypadalo to skutečně tak, že neměl respekt k ničemu. Dnes ale bezpečně vím, že cesty odvážných jsou lemovány strachem. Odvážný je prostě ten, kdo umí svůj strach potlačit, ignorovat, nebo chcete-li, zašlapat do hlíny. Ani v tom Joskova cesta nebyla žádnou výjimkou. Toto poznání mi však onoho červencového rána zůstalo ještě utajeno. Joska ležérně a s úsměvem kráčel pod vysokými žulovými velikány. Vůbec si nelámal hlavu s nějakým mnou organizovaným výstupem. Dokonce si ani nevzal batoh. Jen malý chlebník mu chaoticky poskakoval na boku. O to větší snahu jsem byl rozhodnut vyvinout, abych jej k horolezectví dostal.

Šlapali jsme po pěšině, nikde ani živáčka. Štíty ostrých černobílých skal se nad námi tyčily, zvaly nás dál do svého království. Vypadalo to, že nám laskavě otevírají cestu. Joska jen s chlebníkem přes rameno se na mne usmál: „Heinrichu, jsi blázen, takhle se s tím batohem plahočit!“ Pak zvedl ruce do tvaru křídel a střídavě se nakláněl na jednu a na druhou stranu. „Chybí mi tady výška letu,“



dodal zasněně, „a hlavně prostor, rozumíš!“ „Cože?“ plácnul jsem ho přes rameno, až se zakymácel, „a to lano a karabiny jsem měl podle tebe strčit kam?“ Joska se na mě blahosklonně podíval: „Můžeš ho schovat někde pod kamenem.“ Tón jeho hlasu mě nemohl víc pobouřit. „Co se tak šklebíš,“ Joska se nenechal odradit, „vezmeme ho s sebou, až půjdeme zpátky.“ „Nic o horách nevíš,“ pustil jsem se do něj, „opravdovej horolezec přece lano potřebuje!“ Joska se narovnal, postavil se oběma nohama na kámen: „V aeroplánu lano nepotřebuješ, i hory máš pod sebou!“ Nečekaně do mě strčil. „Co blbneš, vole!“ na víc jsem se nezmohl. Držel mě za ruku a táhl mě po prudké pěšině dolů. „Tomu se říká rozjezd!“ hlasitě halekal.

Tíha batohu se nemilosrdně přenáší do nohou, a ten idiot mě táhne dál ze svahu dolů. Dusot hrubých podrážek se rozléhá kolem stezky. Vnímám jej v krku i ušních boltcích, i ozvěnu, jež se k nám vrací od skal. Batoh mě tluče bez milosti do zátylku stále rychleji. Dole pod námi se mezi klečí modrá horské pleso. Již jsem na Joskově úrovni, ale stezka je úzká. Větve se mi v rychlosti otírají o rukáv. Pár metrů před námi se pěšina prudce stáčí doprava. Vidím jen zelenou hradbu kleče. Je mi jasné, že pod tíhou nákladu nemám šanci zatočit. Teď se pro změnu chytám Josky já. Snaží se mě ubrzdit, ale je to marné. Zelenou bariéru ještě společně přeskochíme. „Nouzové přistání,“ Joskův hlas se nese neidentifikovaným prostorem zelené změti. Větve nás bijí po ruce, po tvářích, zabodávají se úplně všude. Kleč kolem nás se zavlní jako rozbouřená hladina oceánu. Je ticho. Skrze zeleň prosvítá blánkytne modrá voda.

„Asi mně praskly panty!“ Joska si ohmatává čelist. „Tiše!“ šeptám důrazně a opatrně rozhrnuji bodavé jehličí. Oba překvapeně pozorujeme průhlednou hladinu jezera. Dole, jen pár desítek metrů pod námi, se koupe žena. Její dlouhé vlasy splývají s vodou. Pohled na nahé tělo nám oběma na okamžik bere dech. Sladkost našeho procitnutí však nezná mezí. Pozorujeme každíčký záhyb bílé silue-

ty, jejíž stín se promítá na kamenné dno. „To musí být ledárna!“ šeptám a po těle mě mrazí. Cítím, jak se mi hromadí sliny v ústech a jak mi tuhnou všechny končetiny. Ani Joska na tom není o nic lépe a nikdo z nás netuší, jak daleko naše představivost sahá.

Nahá žena se na okamžik ponoří. Oči nám málem vypadnou z důlků, když nad hladinou zazáří její bílý zadek. Je oslnivý jako zrcadlo. Oba se tiskneme vedle sebe k zemi. Oba se modlíme k našemu jedinému bohu, ať tento obraz ještě chvíli trvá, ať trvá co nejdéle. A on nás vyslyšel. Bílá silueta se dál vznáší v blankytné vodě. Chvíli mi připadá, jako by se neznámá bytost vznášela v samotném nebi. Nestačím kulit oči, Joska se plíží houštím blíž k vodě. „Co to děláš!“ syčím na něj jako had, cítím, že naše voyeurství překročilo všechny meze. Ale ani já jsem nechtěl zůstat bez řádného výhledu.

Žena stojí na kamenném břehu zády k nám, dlaněmi si stírá vodu z boků. Připadá nám jako bohyně Afrodite. „Bože, otoč se,“ šeptá Joska bez zábran. Myslíme oba jen na to jediné. Ale ona stále stojí jako socha. Kapky vody rozráží světlo na ramenou, na nohou, na bocích... „Má s sebou lano!“ snažím se na pár vteřin rozptýlit mysl, abych se dočista nezbláznil. Ukazuji směrem na malou pláž, kde je smotaný tlustý konopný provaz. „Úžasný výstup, Otíku, bez tebe bych to vzdala!“ její zvonivé poselství nese až k nám další dimenzi jejího ženství. Skřípám zuby. Joska zklamaně zaryje hlavu do trávy, jen na zlomek vteřiny. „Moc ti to takhle sluší, Vlastičko,“ hrubý hlas naráz otupí všechny naše naděje. Kdosi neznámý stojí za obrovským kamenem a podává ženě ručník. Ta se na chvíli otočí čelem k nám. Spatřili jsme ji celou, jak tam stála orámovaná odpoledním sluncem.

Vlasta se usmívá, upevňuje si ručník kolem pasu. „Jak se ti líbím teď?“ vyzývavým hlasem láká muže, který je stále skryt za kamenem. Zvedá ruce do výše, natáčí smyslně hlavu na stranu. Těto

póze se prostě nedá odolat. Nikdo z nás ani nedutá. Vrcholné číslo představení. Nesmazatelně se nám vrývá do hlavy každý její pohyb i drobný posunek ve tváři. Když o tom dnes přemýšlím, oba jsme se zamilovali ve stejný okamžik. Když zvedla své bílé paže nad hlavu, vyjádřila vše, co jsme na ní později obdivovali – vášeň, smysl pro hru, ale i cit a oddanost. O tajemství její uhrančivosti často uvažuji i dnes. A snad to byla její zdánlivá sebedůvěra nebo přímočará, elegantní provokace. Pro tu by každý muž běžel na kraj světa.

Oba tušíme, že vše musí každou chvíli skončit, přesto dál sledujeme s napětím, co se bude dít. Vlasta se usmívá, vyzývá neznámého nataženou rukou. „Radši se už obleč!“ rozložitý muž pomalu vyjde na pláž, „co kdyby tady někdo byl?“ S Joskou se na sebe letmo podíváme. „Vadilo by ti, kdyby se na mě někdo koukal?“ v jejím hlase je přesně volená dávka naivity. „Zítra ráno jdeme do kostela,“ Ota zaburácí jako silný motor, „ať ty všechny hříchy dokážeš pojmenovat!“ „Že jsem nahá?“ „Obleč se!“ Ota podává Vlastě košili, „faráře ze Smokovce by z tebe trefil šlak!“ „A co tohle?“ Vlasta si obléká košili na nahé tělo. Mokrě bradavky malují na bílou lněnou látku nejprve puntík, potom kruh. Bezpečně skryti, pozorujeme obrysy ňader i křivku jejich boků, jež vystupují jako obraz na Kristově plátně. „Chce se mi z toho čurat!“ Joska si sáhne do rozkroku. Mávnu jen rukou – nazdařbůh. Hloupé vtipy v chrámu božím, nepatřičná slova v symfonii.

Vlasta si prsty pomalu rozhrnula mokré vlasy na ramena, když se Ota nečekaně otočil. I z dálky mi připadal jeho obličej tak trochu strnulý. Díval se směrem k nám bez pohnutí. Chvíli mi připadalo, jako by něco tušil. Vypadal chladnokrevně, jako dravec, jenž vyhlíží svoji kořist. Nad kořenem zahnutého nosu se vrásnilo čelo, do kterého hluboko spadal pramen tmavých vlasů. Leželi jsme bez pohnutí dlouhé desítky vteřin a trpěli představou, že nás pozoruje.

Ota pomalu otáčel hlavou. Čelo, úsilím stažené, ještě více zvýraznilo věkový rozdíl mezi ním a Vlastou. Obočí lehce zakmitalo a nosní chrípí se mu několikrát roztáhlo jako vějíř. Cítil jsem, jak se nám nad hlavami chvěje i pichlavé jehličí. Ten nepříjemný pocit, že o nás ví a že se na nás možná i vrhne, byl všeobjímající. Důvod by pro to měl.

Ale Ota se k naší úlevě otočil zpět k Vlastě. Ta, již oblečená v bílé košili a golfkách, ho objala. Koutkem oka jsem pozoroval, jak se Joskova tvář sevřela v urputném šklebu. Když ji Ota políbil na ústa, i já jsem s odporem odvrátil hlavu. Bizarní dvojice si naložila své batohy na záda, i osamělé lano z pláže zmizelo, a ztratila se v bujně zeleni horského porostu. Nebezpečí pominulo.

Joska se nadechl jako velryba, která uvázla dlouhé minuty pod ledovým krunýřem. I mně se ulevilo. Ticho prostoupilo do větvi všude kolem a já si znovu uvědomil, proč jsme do Tater vlastně přijeli. „Kolik jí tak mohlo být?“ Joska se pomalu zvedal z jehličí. „Řekl bych,“ na okamžik jsem se zamyslel, „tak pětadvacet!“ „Myslím, že víc,“ Joska se oprášil, „ale je to stejně fuk, jednoho nápadníka už má!“ Musím přiznat, že mě to štválo, ale Josku asi ještě víc. Oba jsme vylezli na stezku a přímo v zatáčce se unaveně sesunuli na kameny. „Takovej stařešina,“ Joska beznadějně pohlédil rameny, „a pak pláčou, jsou nešťastný!“ „Můj táta říká, že si každé všechno v životě zavíní sám!“ „Taky to tak vidím,“ Joska si konsternovaně protřel obličej, „ale proč zrovna ona, řekni mi, proč taková krásná ženská a takovej dědek...“ „Asi ji nějak okouzli!“ vpadl jsem mu do řeči. „Ten?!“ Joska rebelsky zvedl hlavu, „to mně řekni jak?“ „Nevím,“ opravdu mě žádná odpověď nenapadla. „A co prachy, he?“ jeho tvář se v okamžiku sevřela rádoby zkušeností, „nejsilnější ženský afrodiziakum!“ „A to s ním pro ty prachy i to..., jako...“ nemohl jsem to slovo vypustit z úst. „Šoustá, jen to řekni,“ Joska se konečně dostal do svého rozpoložení. „Takhle se nechat vydržovat, to je hnus!“ Potom si odplívl. „Třeba

jí křivdíš, kamaráde, co když to byl její otec?“ „Jistě, nebo strýček!“ Joska vyprsknul smíchy, „strýček Příhoda!“ „No a proč by ne?“ v tom okamžiku jsem se rozohnil i já, „třeba máme pořád ještě šanci!“ Joska na mě bez skrupulí vrhl svůj pohled. Netrvalo to dlouho, nejspíš jen pár vteřin. Ale smažil jsem se v jeho žáru celou věčnost. Jeho hrdost se mě vždycky dotýkala. Sklopil jsem hlavu. I dnes, když na něho vzpomínám, myslím, že kdybychom žili ve středověku, nejspíš by mě byl zabil už tenkrát. Ale je taky možné, že mě nebral vůbec vážně. „Hledá se strýček Příhoda!“ zařval z plných plic do skal. „Co blbneš, vole,“ položil jsem mu ruku na rameno, „může nás slyšet!“ Ale on znovu zařval: „Nebo fotr...!“ Už se nadechoval k další větě.

„Co tady děláte?!“ hrubý hlas bez milosti rozechvívá naše útroby, „nechcete se jít vyřvávat někam jinam?“ V mžiku stojíme na nohou. Ota se mračí, čelo má vrásčité jako král Šalamoun. Za ním s batohem na zádech stojí Vlasta, mokré vlasy jí trčí z límce košile na všechny strany. Usmívá se na nás. Rukou si elegantně vyhrnuje vodou spleené provazce na ramena. Bože, i Joska se usmívá. „Dobrý den,“ snažím se zachovat dekorum. Otův pohled je naprosto strnulý. Nevím vůbec, jak se mám tvářit. Pravé oko mu samovolně několikrát zakmitá, ale jinak je jeho starý obličej bez jakéhokoliv výrazu. Oko se znovu několikrát rychle zvětší a hned stáhne zpět. Mám dojem, že se mi to jen zdá. Ne, nemohu se mu dívat zpříma do tváře. Jen Joskovi nic v další diskusi nebrání. „Dobrý den,“ jeho měkký hlas zní nebojácně, „jdeme lízt nahoru do skal!“ Slyším najednou bzučet všechen hmyz, který tu leze kolem. Ota otáčí hlavu směrem dolů k jezeru. I my se na okamžik díváme stejným směrem. „Do hor, říkáš... Lízt?“ hrubý hlas je monotónní. Joska okamžitě přikyvuje. Ota se naráz otočí zpět, až mu ofina vystřelí na temeno hlavy: „Je odsud pěkná podívaná, co?“ Hmyz bzučí jako hejno sršňů. Joska pokrčí rameny, jako by vůbec ohrožení nevnímal. Ota kroutí nevěřičně hlavou, dokonce se pousměje, oko mu již našťestí přestalo pulzovat. Nevím proč,

ale sílí ve mně dojem, že se na nás za okamžik vrhne. „Otíku, pojď už, ať tu nezatmíme!“ Vlastin hlas působí na všechny jako balzám. Když vykročila proti nám, rychle jí uvolňujeme cestu. Jen Ota si nás prohlíží a stále kroutí hlavou. Usmívá se, jako by nevěřil, koho to v horách potkal. Joska poznenáhlu vypjal hrud', jako by pozbyl zbytky rozumu.

„No tak, Otíku,“ Vlasta vykouzlí elegantní pohyb rukou, „přece nebudeš zdržovat pány horolezce.“ Všichni vědí, komu je určená jízlivá narážka. „A kam jste vylezli vy?!“ vyhrkne ze sebe Joska. Jeho smělost nezná mezí. Teď mě napadá, že možná právě proto nás Ota nezpráskal už tenkrát. Jen pokorně mlčí, myslí si své. „Jdeme z Gerlachu,“ Vlasta se k Joskovi na okamžik otočí, „tedy, jestli víš, co je to za kopec.“ Kamarád stojí s otevřenou pusou, ale dvojice již odchází. Pozorujeme s lítostí, jak se nám oba vzdalují, jak se noří do zelené změti kleče.

„Jak je to daleko?“ Urputná věta mě vyrušila z mého snění. „Co jak je daleko?“ „Ten kopec,“ Joska si nebyl schopen vzpomenout, „ta hora!“ „Gerlach!“ Jeho tvář rozehrál úsměv. „Když se tam vyškrábala ona,“ modré oči problemsklo nebetyčné nadšení, „vylezeme tam taky!“

Dívám se na hodinky. Na výstup je pozdě, ukazují téměř půl druhé. „Deset kiláků!“ větu vyslovuji pomalu a důrazně, snad abych získal trochu času k dalším úvahám. Jeho bohorovný výraz však zářil jako maják. Věděl jsem, že jakékoliv mé komentáře týkající se bezpečnosti naší další túry nepadnou na úrodnou půdu. Ale nemohl jsem to vzdát právě teď, i když se mi kolena téměř rozklepala. Věděl jsem, že začal náš souboj o ženu, po které jsme od prvního okamžiku u jezera zatoužili. Nikdo z nás nemohl tušit, co se stane v příštích hodinách a jak tato epizoda zamíchá kartami života každého z nás.

JAK SE STÁT HRDINOU

Postupovali jsme pomalu po úzké stezce k Batizovskému plesu. Právě odtud se vinul hřeben, po kterém bychom se měli dostat na nejvyšší vrchol Karpat. Vodní hladina již nebyla tak průzračná jako pleso, kde se před pár hodinami koupala Vlasta. Cáry mlhy se snášely dolů k nám a mezi žulovými skalisky nás ovanula vlhká syrovina. Vedl jsem Josku vzhůru po hrubých žulových plotnách a snažil se vybavit si všechny detaily naší trasy. Vzpomínal jsem na červencovou výpravu z minulého roku, kdy jsme tuto túru podnikli společně s horolezci z Turnova. Vedl nás tenkrát horský vůdce z Banské Bystrice. Jak jsme stoupali vzhůru, narůstal ve mně pocit nejistoty. Joska za mnou šlapal jako stroj. Tušil jsem dobře, jaký má cíl. Nebyla to tato hora. Ale i já jsem chtěl předstoupit před Vlastu jako hrdina.

Na vrcholu Gerlachu jsme stanuli přesně deset minut po šesté. Sám jsem byl překvapen, jak rychlý byl náš výstup. Přesto se ale světlo na západě začalo povážlivě ztrácet. „Jsi frajer, Heinrichu,“ Joska mě objal, „jako opravdovej horskej vůdce!“ Podíval jsem se mu do tváře. Stále jsem nevěděl, jestli si ze mě nestřílí. „Ty kopce jsou fakt moc hezký,“ Joska se dál rozplýval. „Hezký, hezký, zpátky to bude taky hezký,“ snažil jsem se reagovat naoko suverénně, „za světla se už dolů nedostaneme!“ Za vzdáleným obzorem tryskaly poslední paprsky slunce.

„Kde asi budou dnes nocovat?“ zeptal se Joska. Na pozadí jeho měkkého hlasu zašuměl vítr, jenž v nárazech stále zesiloval. „Na rozdíl od nás budou spát v posteli!“ Nemrkl ani okem, jen se na mě podíval. Bylo jasné, že na ni myslí po celou dobu naší prokleté túry, tak jako já.

Vítr zakvílel v záhybech skal snad po sté. Zbytky světla se utápěly na horizontu jako Titanik v ledových vodách Atlantiku. Svět kolem nás se bez omluvy propadal do tmy. Věděl jsem neomylně, že to přijde. Ještě poslední krvavý paprsek jako záchranný signál. Potom se kolem nás rozhostila tma.

Cesty zpět domů bývají v horách často těmi posledními. Uvědomoval jsem si tuto starou horolezeckou pravdu. O to víc jsem chtěl svého kamaráda dovést do bezpečí. Měl jsem možnost právě teď ukázat, co ve mně je. Ale nohy se mi podlamovaly hrůzou při představě, že sestup s Joskou nezvládnou. Naštěstí na nebi svítil měsíc. Bledé přízračné světlo se rozlévalo po rozeklaných štítech hor. Pronikalo skrze plynoucí mraky, střídavě sílilo a ztrácelo se.

Pohled na cestu, kterou jsme na Gerlach vylezli, byl shora zcela jiný. Spíše jsem naši polohu odhadoval, než že bych terén kolem sebe skutečně poznával. Pokud by nesvítil měsíc, byli bychom nuceni tady ve skalách přenocovat.

Začalo drobně poprchávat, když se před námi otevřela strmá soutěska. Předstíral jsem, že se nic neděje. „Kam mě to vedeš?“ Joska vycítil moji nejistotu. „Dolů, vole,“ osopil jsem se na něho, „říkal jsem ti, že tady zatmíme!“ „Myslel jsem, že to tady znáš!“ v měkkém tónu jeho hlasu ale nebylo nic osobního. „To jsem si myslel taky!“ odsekl jsem. Bylo to k popukání. „Můžeme tu postavit stan, udělat večírek, co ty na to?“ Nevím, jestli mě zkoušel, ale v jeho hlase nebyl ani náznak zloby či provokace. To mě vždy dokázalo odzbrojit, nebo naopak rozžhavit do běla. Tenkrát nad Batizovským plesem se přihodilo to druhé. Prudce jsem se otočil, ale z úst mi už nevyšla ani slabika. Nohy se mi smekly po žulové plotně a já se řítíl kamsi dolů. Zoufale jsem se snažil zarýt prsty do skály, šmátral jsem po trhlinách, ale marně. Ostrý povrch mi jen bezohledně strhával kůži z dlaní a tíha vlastního těla mě táhla do temnoty pode mnou. Jako po struhadle jsem nezadržitelně

letěl dolů. V očekávání brzkého konce jsem rány a škrábance vůbec necítil. Ani nevím, jak dlouho můj pád trval.

Cestu do propasti mi zatarasila skalní lávka. Batoh mi proletěl jako dělová koule nad hlavou. Všechny obratle mi přetížením zapraskaly. Potom tlak v těle naráz polevil. Lapaje po dechu, nebyl jsem schopen se ve tmě zorientovat. „Heinrichu, Heinrichu, jsi tam?“ Joskův hlas přicházel odkudsi shora, „ozvi se!“ Vědomí se mi ale rozplývalo jako vzduch nad rozehřátým svahem. Tělo se mi nekontrolovatelně roztrásl, ochromené šokem. Snažil jsem se, abych neomdlel dočista. Zachvátil mě panický pocit, že skalní lávka, na které ležím, je šikmá a já pomalu sjíždím dolů. Úděsná představa zmobilizovala zbytek mých sil a já se tlačil k mokré skále jako dítě k matčině hrudi. A kdyby to bylo možné, nejraději bych s ní v ten okamžik splynul.

Joska se nade mnou zjevil jak pánbůh, který mi podával svoji pomocnou ruku. „Tak dělej, vstávej, ty vole,“ jeho měkký hlas mě uklidňoval. „U-uklouzla mně noha,“ šeptal jsem odevzdaně, „nemůžu se z-zvednout.“ Joskova paže mě táhne nahoru. „Kurva, tak dělej!“ Jeho neurvalá slova mi znějí v uších jako rajská hudba. Konečně stojím, chvějícími se prsty se držím stěny. Nohy téměř necítím, jako by byly hliněné. Joska má tvář v měsíčním světle bílou jako křída. Všechno kolem mě vibruje, a tak raději skláním hlavu ke skále. Joska mě stále pevně drží za rameno.

To první, co jsem si uvědomil, když jsem se trochu vzpamatoval, že mě, horolezce, zachraňuje on, amatér! Styděl jsem se před Joskou jako pohan před křížem svatým. Ale ta myšlenka mi vlila adrenalin do žil. „Nech toho,“ nejistým pohybem ramene jsem se snažil setřást jeho pevný stisk, „nemůžu dýchat.“

Stáli jsme vedle sebe jako otec a syn. Naše oči se setkaly a já mu lehce pokynul hlavou. Konečně mě pustil. „No tak vidíš, už to

bude dobrý!“ Jeho konejšivý tón mě přiváděl k šílenství, ale nemohl jsem dělat zholu nic. Když se na mě znovu usmál, sklopil jsem rezignovaně hlavu. A potom se to stalo. Jakmile se ode mě otočil zpět ke skále, jeho tělo na mokré římse uklouzlo jak na ledu. Joska se začal sunout do hlubiny. Měl jsem za to, že to má sečtené. Nepoznal jsem ve svém životě nikoho, kdo by měl větší duchapřítomnost. Kamarád vrazil pravou ruku do hluboké pukliny. I dnes mi běhá mráz po zádech, když se mi vybaví to měkké křupnutí. Bolestný výkřik prořízl ticho, tmavá silueta na strmé ploše se v okamžiku zastavila. Leknutím se mi opět zatočila hlava, sesunul jsem se raději k zemi, abych vyrovnal nízký tlak. Joska byl celý bledý, když se zvedal. Ani v tom okamžiku jsem mu nedokázal pomoci.

Zhluboka dýchal. Jeho ruka připomínala ohnutou trubku. Zvedl ji na úroveň obličej, aby si ji prohlédl. Bylo jasné, že je v předloktí zlomená. „Ten večírek tady budeme muset opravdu udělat,“ sípal těžce. „To jo,“ usmál jsem se na něho, „salám je dole v batohu, můžeš si pro něj skočit!“ „Dobřej nápad,“ Joska bolestí pitvořil obličej, „ale nechám to až na ráno, abych viděl, do čeho jdu!“ Oba současně jsme se začali smát.

Leželi jsme na skále vedle sebe a zahřívali se vlastními těly. Vítr kolem nás ve stěně profukoval, naštěstí po půlnoci přestalo pršet. Můj kotník otekl jako kopací míč, ale bolest jsem téměř žádnou nepocítoval. V prokřehlém těle na ni nezbylo místo. Ani Joska si na nic nestěžoval. Letargicky hleděl do hloubky pod sebou, zlomená ruka mu trčela vedle hlavy jako anténa. Oba jsme se dívali stejným směrem – na jediné světlo kdesi hluboko dole ve tmě. Představoval jsem si, že tam v údolí na horské chatě spí Vlasta. Bylo už nad ránem, když jsem usnul.

Zdálo se mi o ní, také o blankytných vlnách horského plesa. Znovu vidím tu nezapomenutelnou scenerii, slyším její zvonivý hlas.

Vnímám každý detail jejího vlnavého těla. Jak málo člověku někdy stačí ke štěstí. Pouhá iluze může v okamžiku změnit svět. Odněkud slyším hlasy.

„Chlapci, jste tam?“ Otevřel jsem oči. Stále ležíme s Joskou na římse a kolem nás je již světlo. Nahoře nad námi někdo zatlouká skobu. „Tak jste tam dole? Ozvěte se!“ Hlas z dálky se měkce odráží mezi zamlženými skalami. „Tady dole, na římse!“ Joska volá ze všech sil, „kamarád má něco s nohou!“ Joska se postavil, přes všechnu bolest se na mě usmál. Pak zvedl pochroumanou ruku na důkaz našeho vítězství. I já jsem se ještě rozespálý pomalu zvedal. Teprve nyní jsem začal vnímat ostrou bolest v kotníku.

Když na římse přistálo lano, uvědomil jsem si svoji prohru. Joska se stále divně šklebil. Možná právě přemýšlel o tom, že jsem jako horolezec totálně zklamal. Oba jsme hleděli vzhůru, silueta našeho zachránce se k nám pomalu snášela jako přízrak. „To mě podrž, vole, jestli tohle není sám strýček Příhoda,“ Joska se mračil, ale ani mně nebylo do smíchu. Vypadalo to s námi bledě. Dlouhatánské urostlé tělo na laně klesalo kolem útesů. Dávalo jasný signál, že naše předtucha se vyplnila. „Dá nám to sežrat, komplet,“ bolestně jsem polknul, „měli jsme radši sletět dolů!“ Ota skutečně za chvíli slanil až k nám. Usmíval se na nás, ale provokativního neřekl nic. Jen si nás prohlédl, pokýval hlavou a otočil se nahoru. „Odjisti mě, Štefane, jsem u nich,“ jeho hrubý hlas otrásal samými kořeny našeho sebevědomí. Pak ještě houknul z plných plic: „Budeme muset pány horolezce stáhnout dolů!“ Nebylo co dodat. Poslední věta, já i Joska padáme v ringu k. o.